ਬੀ.ਆਰ.ਕੇ. ਆਥਿਥਾਨ

ਬਨਾਮ

ਸਨ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਅਨਜ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6821)

ਨਵੰਬਰ 29, 2022

[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜੇ. ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ.482 – ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਰੱਦ – ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਉਹੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸਿਰਫ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਜੋੜਦਿਆਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ – ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ.482, ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 499, 500, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 499 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਜਿਹੀ ਰੱਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਹੋਵੇ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ – ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਉਸਦੇ ਉਪਾਯ ਨੂੰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ – ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰ

ਸਕਦਾ ਹੈ – ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ,1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 499, 500.

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ

"ਪ੍ਰਮਾਨਥ ਨਾਥ ਤਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰਣਜਨ ਸਰਕਾਰ" ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 876 ਅਤੇ "ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ" (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਣ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤੱਥਾਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 499 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਰੱਦ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਤੋਂ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਿਆਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੁਣ ਦੋਸ਼ ਉੱਤੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਣਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਨੰ. 19 ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 22 ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ।

ਪ੍ਰਮਾਨਥ ਨਾਥ ਤਲੁਕਦਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰੋਜ ਰਣਜਨ ਸਰਕਾਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 876 : [1962] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 297; ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130 : [2011] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 247 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਬਰਮਣੀਅਨ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ (2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 221 : [2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 865 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1962] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 297 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2011] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 247 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2016] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 865 ਪੈਰਾ 17 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2080-2083 ਦੇ 2022।

ਮਦ੍ਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 30.08.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਓਰੀਜਨਲ ਪਿਟੀਸ਼ਨ (ਐਮ.ਡੀ.) ਨੰਬਰ 1246 ਅਤੇ 1298-1300 ਦੇ 2017।

ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸਵਨਾਥਨ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਪਾਧਿਆਯ, ਵੀ. ਲੋਕੇਸ਼, ਵੀ. ਸਿਬੀ ਕਾਰਗਿਲ, ਪੀ. ਯੋਗਾਦਰਾ ਪ੍ਰਭੂ, ਐਲ. ਆਰ. ਵੇਂਕਟੇਸਨ, ਮਿਸ. ਮੈਥਿਲੀ ਗੋਬੀ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਚੌਧਰੀ, ਹੇਮੰਤ ਕੁਮਾਰ ਨਿਨਾਨੀ, ਕੇ. ਕੇ. ਚੌਹਾਨ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਵਕਤਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਮਿਸ. ਲਿਜ਼ ਮੈਥਿਊ, ਹਰਸ਼ ਭੂ, ਮਿਸ. ਵਸੁਧਾ ਜੈਨ, ਕੇ. ਵੀ. ਜਗਦੀਸ਼ਵਰਨ, ਮਿਸ. ਜੀ. ਇੰਦਿਰਾ, ਹਰਨਾਮਨ ਸਿੰਘ, ਪੀ. ਗਾਂਦੀਪਨ, ਮਿਸਿਜ਼ ਕੋਈ ਯਾਯੁੰਗ, ਕਸ਼ਿਆਪ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 30-08-2019 ਨੂੰ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ, ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ

ਕੋਡ, 1973 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ, 'ਦ ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਜ਼. ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 45 ਆਫ 2017, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 345 ਆਫ 2013 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 468 ਅਧੀਨ ਤਿਰੁਚਿਰ ਤਾਲੀਦ ਪੁਲਿਸ, ਤੁਤੁਕੋਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਵਿਧ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਲਾ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਲਏ।

5. ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਟੀ.ਵੀ. ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਟੈਲੀਕਾਸਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 499 ਅਤੇ 500 ਆਦਿ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ 28-04-2015 ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

"ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

7. ਦੁਖੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸੁਧਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ 10-06-2015 ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ:-

"ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਉਪਾਯ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।"

8. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੂਜੀ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਅਰਥਾਤ, ਐਸ.ਟੀ.ਸੀ. 45/2017 ਤਿਰੁਨੇਲਵੇਲੀ ਵਿਖੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਂਗ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀ।

9. ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਵਿਵਾਦਤ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਨਕਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11 ਜੋੜਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ, ਇਸ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ "ਮਾਣਯੋਗ ਮਦੁਰਾਈ ਬੈਂਚ ਦੇ ਮੱਦਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ" ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

10. ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। 30-08-2019 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

“ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਿਓ ਮੁੱਦਾ। ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ 499, ਉਸਨੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ. ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੜਚੋਲ 'ਤੇ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 499 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ, ਕੀ ਆਰਡਰ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੂਰਵਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੀ ਧਾਰਾ 362 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਰ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸੋਧ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸ. ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸੇ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ।

12. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ-

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੂਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰੰਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 203 ਅਧੀਨ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਫੋਰਮ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

13. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਲੰਘੇ ਰਿਕਾਰਡ.

14. "ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ “ਪੇਰੁਮਲ ਨਾਇਕਰ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ” ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 876" ਅਤੇ "ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ" (2012) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 130, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਣ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਨੀਂਹ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

15. ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਖਿੱਚੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 499 ਅਤੇ 500 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

16. ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਧਾਰਾ 499 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗਲਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ

ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

17. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਰਿਟਾਂ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਣਿੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ ਨੰ.19 ਅਤੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 22 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਬਿਆਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ "ਸੁਬਰਮਣੀਅਮ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ" ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਏ ਭਾਰਤ"(2016) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 221, ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 499 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹੁਣ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਸਮੇਤ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸੀ, ਇਹ ਪਰੀਖਿਆ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 39-08-2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

21. ਤਦ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

(ਸਹਾਇਕ: ਦੀਪਕ ਪੰਵਾਰ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ

ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate